

accountant

NOVEMBER 2014

Inzage dossier Belastingdienst áltyjd nuttig en noodzakelijk

Accountants gaan er meestal van uit dat bij een fiscaal geschil het nauwelijks nuttig is het dossier van de Belastingdienst in te zien. Het eigen dossier is immers op orde? De praktijk leert dat dit een onjuiste argumentatie is.

Martin Muller*

Wie in een bezwaarprocedure terecht komt, kan door de inspecteur worden gehoord. Bij die gelegenheid moet de inspecteur het dossier waarover hij beschikt ter inzage geven. Waarom is het verstandig kennis te nemen van dit dossier? En waarop moet worden gelet?

Een fiscaal geschil dat in de bezwaarprocedure terecht komt, kan vervolgens heel wel bij de rechtbank belanden. In bezwaar worden veel zaken opgelost - al dan niet in der minne - maar de bezwaarfase is in potentie toch het voorportaal van de beroepsfase. In die fase ligt het op de weg van beide partijen de rechter voor te lichten over de relevante feiten en omstandigheden.

De wetgever heeft de burger daarbij een handje willen helpen. De inspecteur, die een omvangrijk apparaat achter zich heeft en over talrijke bevoegdheden beschikt om aan informatie te komen, wordt geacht aan de rechtbank alle op de zaak betrekking hebbende stukken toe te sturen, waarna de procederende burger daar kennis van kan nemen.

'OOK ONTLASTENDE STUKKEN MOETEN IN DE BEZWAARFASE BESCHIKBAAR ZIJN.'

Wat vaak wordt vergeten, is dat de inspecteur daarvóór, in de bezwaarfase, de wettelijke verplichting heeft exact dezelfde stukken aan de belastingplichtige ter inzage te geven. Zo kan worden geverifieerd of de inspecteur zijn afweging wel baseert op álle relevante stukken. Het komt geregeld

voor dat de inspecteur die de aanslag heeft opgelegd wat zuinig is geweest bij de selectie van de stukken die hij verstrekt aan de collega die het bezwaar moet behandelen. Het loont de moeite daar scherp op te letten. Is het dossier in die fase al onvolledig of eenzijdig, dan komt in de bezwaarfase de heroverwegingsfunctie niet goed uit de verf, maar ligt het bovendien voor de hand dat de rechtbank eveneens slechts een selectie uit de relevante stukken voorgeschoteld gaat krijgen.

GEEN SELECTIE

Het zal duidelijk zijn dat de inspecteur die met hart en ziel achter een opgelegde correctie staat, eerder genegen zal zijn uitsluitend stukken in het dossier op te nemen die zijn standpunt ondersteunen. Het is echter nadrukkelijk de bedoeling dat hij ook de stukken opneemt die tegen zijn standpunt pleiten, zowel in bezwaar als in beroep. Sterker nog, de inspecteur behoort niet eens een selectie te maken. Vaak gehoorde kreten als 'dat rapport heb ik niet opgenomen, want ik heb het niet gebruikt voor de onderbouwing van de correctie' moeten worden gepareerd. Welke stukken de inspecteur relevant vindt doet niet ter zake, alle stukken die de inspecteur ter beschikking hebben gestaan, moeten de belastingplichtige ter inzage worden gegeven. Belastingplichtigen - en naderhand de rechter - mogen zelf beoordelen wat relevant is en wat niet, maar moeten wel kennis kunnen nemen van die stukken.

De wet formuleert het duidelijk: alle op de zaak betrekking hebbende stukken. Gegeven het uitgangspunt dat de inspecteur niet behoort te

selecteren, moet dat worden geïnterpreteerd als alle stukken die van belang kunnen zijn. Voorbeelden zijn controlerapporten, rensignementen, interne memo's, rapporten van kennisgroepen en permanente stukken, maar ook informatie die niet aan het papier is toevertrouwd, zoals informatie uit de computersystemen. Zo nodig moet de inspecteur een uitdraai daarvan maken of een stuk alsnog opstellen (bijvoorbeeld een gespreksnotitie die eerder niet is opgemaakt).

'BELASTINGPLICHTIGEN MOGEN ZELF BEOORDELEN WAT RELEVANTE STUKKEN ZIJN.'

STUKKEN VAN DERDEN

De grens tussen stukken die bestaan en stukken die moeten worden opgesteld is echter niet altijd even helder, zoals blijkt uit een recente uitspraak van Rechtbank Gelderland (ECLI:NL:RBGL:2014:6019). De belastingplichtige in deze zaak had een geschil met de Belastingdienst dat in de bezwaarfase was beland. Voor de onderbouwing van zijn standpunt had de inspecteur stukken opgevraagd bij derden, die de gevraagde stukken ook hadden verstrekt. De belastingplichtige vroeg inzage in deze stukken, maar de inspecteur weigerde dat, waarop de belastingplichtige een voorlopige voorziening vroeg bij de rechtbank.

De rechtbank stelde de inspecteur in het gelijk en oordeelde dat stukken die van derden afkomstig zijn pas 'op de zaak betrekking hebbende stukken' worden nadat de inspecteur heeft bepaald of de informatie relevant is in het kader van het boekenonderzoek. De inspecteur mocht de stukken eerst analyseren en zijn bevindingen in een rapport neerleggen. Pas als dat rapport gereed is, vormt het (mét alle onderliggende stukken) een op de zaak betrekking hebbend stuk dat ter inzage moet worden gegeven.

ONTLASTENDE STUKKEN

Hoewel de beslissing van de rechtbank discutabel is - het oordeel van de inspecteur over de relevantie van stukken doet op zichzelf immers niet ter zake - maakt de rechtbank duidelijk dat alle onderliggende stukken uiteindelijk wel tot de op de zaak betrekking hebbende stukken behoren. Zij moeten dus ook in de bezwaarfase beschikbaar zijn, zodat voorkomen wordt dat ontlastende stukken worden onthouden aan de belastingplichtige. Het moet de inspecteur echter toegestaan worden er eerst een rapport over te schrijven, met daarin zijn eigen duiding.

De zaak illustreert dat het verstandig is scherp naar het dossier van de Belastingdienst te kijken. Een inspecteur kan altijd vinden dat onderliggende stukken - bijvoorbeeld van derden - niet 'relevant' zijn en deze buiten zijn rapport laten. Wie zelf geen actieve opstelling kiest, loopt het risico dat hij nooit op de hoogte raakt van stukken die in zijn voordeel zijn.

Noot

* Martin Muller is fiscaal advocaat bij KanPiek Fiscale Advocatuur Amsterdam.